

# ДОГОДИНА в ХАВАНА

ШАНЕЛ КЛИЙТЪН

Превод от английски език  
Елка Виденова

ЕГМОНТ

# Анишър

Книгата се издава под това лого, запазена марка на ЕГМОНТ.

Всички права запазени. Нито книгата като цяло, нито части от нея могат да бъдат възпроизвеждани под каквато и да е форма.

Оригинално заглавие *Next Year in Havana*

Copyright © 2018 by Chanel Cleeton

All rights reserved including the right of reproduction  
in whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Berkley, an imprint of Penguin  
Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC.

*Превод* Елка Виденова

*Редактор* Петя Дочева

*Коректор* Таня Симеонова

*Дизайн на корицата* Златина Зарева

Издава „Егмонт България“ ЕАД

1142 София, ул. „Фрийтоф Нансен“ 9

[www.egmontbulgaria.com](http://www.egmontbulgaria.com)

Отпечатано в „Ропринт“ ЕАД, София 2018 г.

*Тираж:* 1500 бр.

ISBN 978-954-27-2227-4

*Para mis abuelos*  
На моите баба и дядо

# Първа глава

## Елиса

Хавана, 1959 г.

— Колко време няма да ни има? – пита сестра ми Мария.  
– Известно време – отвърщам.

– Два месеца? Шест? Година? Две?

– Тихо – побутвам я напред и оглеждам припряно залата за замиващи на летище „Ранчо-Бойерос“ да не би някой да е чул въпроса ѝ.

Вървим една след друга, знаменитите – или скандалните, в зависимост от гледната точка – сестри Перес. Исабела е най-отпред, нали е най-голяма. Мълчи, впила поглед в годеника си Алберто. А той с пребледняло лице наблюдава как напускаме града, който доскоро бе в краката ни.

Втора е Беатрис. При всяка нейна крачка, с всяко усукване на обточения с дантела подгъв на най-хубавата ѝ, бледосиня рокля, цялото летище притаява дъх. Беатрис е красавицата в семейството и ясно го съзнава.

След нея съм аз. Коленете ми се огъват под полите на роклята, всяка стъпка ми струва неимоверно усилие.

Най-отзад е Мария, последната от захарните кралици.

Едва тринайсетгодишна, Мария е твърде малка, за да разбере защо трябва да снишава глас, все още е в състояние да затвори очи за присъствието на войниците със зелените им униформи, праметнали пушки през рамо, стиснали ремъци с нетърпеливи пръсти. Знае каква опасност вещаят тези униформи, но не с такива подробности, както ние, останалите. Не успяхме да избегнем мъката, сграбчила семейството ни в безпощадните си нокти, но направихме всичко по силите си да опазим Мария от жестокостите. Сестра ми не е

чувала писъците на затворниците, заключени като животни в клетките на „Ла Кабаня“ – затвора, начело на който стои онова аржентинско чудовище. Не е виждала кубинска кръв да кваси земята.

Ала баща ми е виждал.

Той се обръща и само с един поглед я принуждава да замълчи – поглед, който рядко използва, но ефектът е мигновен. Винаги е оставял грижите за дъщерите си на съпругата си и на бавачката Магда. Винаги е бил твърде зает да ръководи захарната компания и да си играе на политика. Ала сега времената са други, залозите са по-високи от всякога. Нищо не би зарадвало Фидел повече от това да превърне Емилио Перес и семейството му в пример за назидание – та нали олицетворяваме всичко, което революцията му се стреми да унищожи. Не сме нито най-богатото семейство в Куба, нито най-могъщото, но е трудно човек да затвори очи пред близките отношения между баща ми и бившия президент. В тази отровна атмосфера дори необмислените думи на тринайсетгодишно момиче могат да се окажат фатални.

Мария занемаява.

Майка ни крачи редом до баща ни, вдигнала гордо глава. Настояла бе да облечем най-хубавите си рокли, да сложим най-елегантните шапки и ръкавици, да срещем коси, додето заблестят. Дъщерите ѝ трябва да изглеждат безукорно дори когато заминават в изгнание.

Непокорни дори в поражението.

Може и да не сме воювали в планините, да не сме стискали оръжия с ръкавици на ръцете, но у всеки от нас бушува битка. Битка, подпалена от Фидел, пламък, който никога няма да угасне. Ето ни, крачим към изхода, облекли любимите си рокли в съчетание от кубинска гордост и прагматизъм. Само така ще успеем да отнесем тоалетите си със себе си, нищо че бижутата, с които обикновено ги кичим, вече ги няма. Каквото е останало от богатството ни, е заровено в задния двор на семейното имение.

В очакване на завръщането ни.

Да бъдеш кубинец, означава да си горд – най-голямата ни благословия, но и най-голямото проклятие. Не служим на крале, не прекланяме глави, носим тревогите на раменете си все едно са по-леки от перце. Това е изкуство. Изкуството да даваш вид, че вършиш всичко

с лекота, че съдбата е благосклонна към теб, нищо че коленете ти се огъват под диплите на копринената рокля, огъват се под тежестта на бремето. Облечени сме с коприна и дантела, но под одеждите сме изтъкани от стомана.

Преструваме се, че сме тръгнали на почивка – кратко пътешествие в чужбина, нищо повече, – ала погледите, проследяващи премианването ни, издават, че никого не успяваме да заблудим...

Беатрис вплита пръсти с моите за една блажена секунда. Стражите в маслинозелено следят всяко наше движение. Има нещо успокоително в страха ѝ, в мимолетното пропукване на грижливо поддържаната фасада. Не ѝ позволявам да дръпне ръка.

Светът, какъвто го познаваме, е мъртъв, а новият, настанил се на негово място, ми е напълно чужд.

В залата за заминаващи цари безнадеждност. Долавя се в очите на мъжете и жените, които чакат да се качат на самолета, в уморено отпуснатите рамене, в ужаса, застинал върху лицата им, докато стискат малкото си притежания в ръце. Чете се в сериозните изражения на децата, в замрелия сред застигналите ни зловредни изпарения смях.

Някога това бе щастливо място. Тук посрещаме баща ни, когато се завръщаше от пътуване в чужбина, на същите тези седалки седяхме преди три години, макар да не ни свърташе от възбуда, че заминаваме за Ню Йорк на почивка.

Сядаме, сгущваме се една в друга, Беатрис – от едната ми страна, Мария – от другата. Исабела сяда отделно от нас, болката ѝ е като мантия, с която е загърнала раменете си. Всяка от нас е загубила по нещо, мъката по онова, дето оставяме зад себе си, е неизбежна.

Родителите ни седят с преплетени пръсти в рядка проява на физическа близост, с тревога в очите, с мъка в сърцата.

Колко време няма да ни има? Кога ще се завърнем? И какво ще ни посрещне, като се завърнем?

Седим часове наред, секундите се нижат безкрайно бавно. Платът на роклята лепне по кожата ми, по тила ми се стича тънка струйка пот. Гади ми се, в устата ми горчи.

– Ще повърна – прошепвам на Беатрис.

Тя стисва пръстите ми.

– Няма. Почти свърши.

Преглъщам гаденето и се вирам в пода. Насочените към нас погледи са остри, тежки и същевременно имам чувството, че сме попаднали във вакуум. Звучите са приглушени освен случайното прошумоляване на рокля и откъслечно хлипане. Седим като в чистилище и чакаме ли, чакаме.

– Каним пътниците.

Баща ми се надига неуверено – състарил се е с няколко години за двата месеца, откакто президентът Батиста побягна от страната, откакто ветровете на революцията се надигнаха в Сиера Маестра и достигнаха и нашето кътче на острова. Някога Емилио Перес бе почитан като един от най-заможните и влиятелни мъже в Куба. Сега нищо не го отличава от мъжа, седнал от другата страна на пътеката, от господина, спрял пред бариерата. Всички сме граждани без родина, осиротели от обстоятелствата.

Посягам с другата си ръка и стисвам пръстите на Мария.

Тя мълчи, сякаш истината най-после е проникнала в съзнанието ѝ. Всички мълчим.

Тръгваме в редица по един, сериозни, смълчани, вървим към пистата. Във въздуха не се долавя и най-лек полъх, горещината безмилостно следва бавните ни крачки, слънцето пече върху гърбовете ни, самолетът се извисява пред нас.

Не мога да го направя. Не мога да си тръгна. Не мога да остана.

Беатрис ме дръпва обратно в редицата момичетата от семейство Перес и аз продължавам напред.

Качваме се на самолета с неуверена крачка, в следващия момент тишината се пропуква и накъсва, приглушените гласове дават път на по-силни, какофония от ридания изпълва кабината. Вопли. Сега, когато се измъкнахме от залата за заминаващи, лустрото пада и разкрива нещо неподправено и сурово.

Скръб.

Сядам до прозореца и надничам навън с надеждата да зърна нещо повече от терминала.

Под нас самолетът се разбужда и раздвижва, в кабината настава тишина. И в тази тишина се пренасям в балната зала на приятелите на родителите ми в навечерието на Нова година с чаша шампанско в

ръка. Смя се, сърцето ми прелива от щастие. Някъде на заден фон дебнат страхът и несигурността, но усещам и надежда.

След няколко минути светът ще рухне.

*Президентът Батиста напусна страната! Да живее свободна Куба!*

Нима това е свободата?

Набираме скорост, самолетът фучи по пистата. Тялото ми реагира остро на движението и усетила, че няма да се удържа, грабвам торбичката в джоба пред мен и изпразвам съдържанието на стомаха си.

Беатрис ме гали по гърба, докато се привеждам над торбичката, а в същото време колелата се отлепват от земята и политаме в небето. Гаденето ме връхлита отново и отново, сякаш да подчертае колко много съм изгубила, и когато най-сетне успявам да вдигна глава, ме посреща стряскащата яркост на синьото и зеленото, палитра на художник под нозете ми.

Когато Христофор Колумб пристигнал в Куба, описал откритието си като най-красивото късче земя, зървано от човешки очи. И това е самата истина. Ала мъката ни не се дължи само на факта, че се разделяме с морето, с планините, с ясното небе. Оставяме толкова много зад себе си. Колко време няма да ни има? Година? Две? *Ojalà*.

## Марисел

Януари 2017 г.

Като малка все молах баба да ми разказва за Куба. Митичният остров от представите ми се градеше изцяло на спомените, които тя бе запазила в изгнанието си, на разказваните истории. Обитавах две земи, две разновидности на самата мен – едната физическа, а другата – в сънищата.

Сядахме във всекидневната в голямата къща на баба и дядо в Корал Гейбълс и тя вадеше старите снимки, изнесени нелегално от страната от безстрашни роднини, и подхващаше историите за живота си в Хавана, за приключенията на сестрите си, рисуваше образа на земя, която оживяваше във въображението ми. Разказите ѝ ухаеха на гардений и жасмин, имаха вкус на банани и сапоте и неизменно се озвучаваха от стария ѝ грамофон. Щом приключеше



поредната история, баба се усмихваше и обещаваше, че някой ден сама ще видя всичко, че ще се завърнем триумфално, ще отворим вратите на семейното имение край морето във Варадеро и на елегантната къща, заемаща почти цяла пресечка в Хавана.

*Когато Фидел умре, ще се върнем. Ще видиш.*

Накрая, след като близо шейсет години държа кубинците в напрежение, подхранвано от слухове и фалшиви новини, той действително умря. Надживя баба ми само с няколко месеца. Вечерта след смъртта му у дома отворихме бутилката шампанско, която прабаба ми бе купила преди близо шейсет години точно за този повод, и вдигнахме наздравица за кончината на Кастро. Шампанското, уви, както и самият Фидел, бе попреминало най-добрите си години, но въпреки това празненствата на Кайе Очо в Маями продължиха до изгрев слънце...

Въпреки това не заминахме.

Смъртта му не изкупи близо шейсетте години изгнание, нито пък донесе свободно бъдеще. Вместо това пренасям нелегално праха на баба ми в куфара си, насипан в бурканчета в чантичката за гримове, за да уважа последната ѝ молба, докато продължаваме да се молим, да се надяваме и да чакаме нещо да се промени.

*Когато умра, ме върни в Куба. Разпръсни праха ми над любимата земя. Сама ще се досетиш къде да го направим.*

Сега, в самолета някъде между Мексико Сити и Хавана, въоръжена с тетрадка, изписана с набързо надраскани имена на улици и места, които трябва да посети, и пътеводител, закупен по интернет, нямам представа как да изпълня повелята ѝ.

Отвориха завещанието ѝ преди шест месеца в присъствието на трийсетина члена на семейството, насядали в конферентната зала на адвокатата ни в Брикел. Сестрите ѝ Беатрис и Мария. Исабела бе починала предната година. Децата им със съпругите и съпрузите си, със собствените си деца – следващото поколение бе дошло да поднесе почитта си. Също и баща ми – единственото ѝ дете, – двете ми сестри и аз.

Не очаквахме изненади. Дядо ми бе починал преди повече от две десетилетия и бе завещал семейния захарен бизнес на баща ми. Къщата в Палм Бийч оставаше за сестра ми Даниела. Фермата

в Уелингтън и конете отиваха при сестра ми Лусия, средното дете. За мен оставаше къщата в Корал Гейбълс, сцена на безброй въображаеми пътешествия до Куба.

Имаше и парични суми, произведения на изкуството и безкрайни списъци с вещи, изчетени безстрастно от адвокатата и посрещнати от някоя и друга сълза или възкликание на благодарност. Накрая прочете последното ѝ желание.

Не е редно баби и дядовци да имат любимци сред внуците си, но баба ми никога не е играла по правилата. Може би слабостта ѝ към мен се дължеше на факта, че се появих на този свят само два месеца, преди майка ми да завари каучукова наследница в леглото на баща ми. Сестрите ми имаха възможността да се радват на семейно единство преди Големия развод, а и след това продължиха да поддържат топли отношения с майка ми, каквито аз така и не постигнах. Ранното ми детство премина в срещи из адвокатски кантори и извозване напред-назад между двете къщи, докато накрая майка ми вдигна ръце и се върна в Испания, като ме остави на грижите на баба ми. Така че може би беше логично мен да натовари с молбата си – нали бях дъщерята, която никога не бе имала, нали бе ме отгледала като своя.

Никой от присъстващите не възрази.

От сестрите ѝ получих списък с адреси – включително на семейното имение в Хавана и на къщата край морето, която никой не бе зървал от повече от петдесет години. Свързаха ме с Ана Родригес, най-добрата приятелка от детските години на баба ми. Въпреки отминалото време Ана бе достатъчно любезна да предложи да отседна при нея за едната седмица, която щях да прекарам в Куба. Може би именно тя щеше да ми помогне да намеря вечното жилище на баба ми.

*Винаги си искала да видиш Куба и най-голямата ми болка е, че не успяхме да го направим, докато съм жива. Утешавам се от мисълта, че все някога ще тръгнеш по „Малекон“ и вятърът ще вдига солени пръски в лицето ти. Представям си как коленичиш в катедралата, как сядаш в клуб „Тропикана“. Разказвала ли съм ти за онзи път, когато се измъкнахме тайно през нощта и отидохме в клуба?*

*Мечтаех, че Фидел ще си отиде преди мен, че ще мога да се завърна у дома. Ала сега мечтата ми е друга. Вече съм стара жена и*

*постепенно се примирих с мисълта, че никога повече няма да видя Куба. Но ти ще го направиш.*

*Да те прокудят от родината, означава да ти отнемат онова, което обичаш най-много на този свят – въздухът, който дишаш, земята, по която стъпваш. Всичко остава от другата страна на бариерата – хем го има, хем го няма – непроменено от времето и обстоятелствата, съхранено в света на мечтите.*

*Моята Куба я няма. Онази Куба, която ти завещах, е отнесена от вихрите на революцията. Време е да откриеш своята Куба.*

Пъхам писмото обратно в чантата, понеже думите започват да се мерзелят пред очите ми. Изминаха шест месеца, а болката не утихва, напротив, усилива се в миговете, когато най-остро усещам липсата ѝ, миговете, когато би трябвало да е до мен, а я няма.

Всеки път, щом зърна меренгитос, кубинските целувки, дето ми правеше по специални поводи, щом вкуся захарната им сладост, разтапяща се на езика в облак пудра захар. Щом чуя звуците от детството си, любимите ни изпълнители: Селия Крус, Бени Мор и „Буена Виста Соушъл Клуб“. И най-вече сега, когато колесникът на самолета докосва кубинска земя.

Безкрайно ми липсва.

По бузите ми се стичат сълзи. Не само заради отсъствието ѝ, а и заради дълбокото усещане за неотслабваща връзка сега, когато самолетът забавя скорост по същата писта, която я е отвела от Куба преди близо шейсет години.

Взiram се през прозорчето към международно летище „Хосе Марти“. На пръв поглед изглежда досущ като безброй други летища из Карибите, през които съм минавала на път за почивка. И въпреки това ме обзема предчувствието за нещо познато, през тялото ми преминава тръпка на възбуда. От устата ми се откъсва въздишка, сякаш съм затаила дъх и сега най-последно съм в състояние да издишам.

Усещането да се завърнеш у дома след дълго отсъствие, да пристъпиш в къщата си – позната, но и променена, да прекрачиш прага, да оставиш куфарите на земята с чувството за завършеност, за пълнота, да се огледаш, да погалиш с поглед всичко, дето си оставил, и да си кажеш...

Прибрах се.

## Втора глава

Слизам от самолета и тръгвам към сградата на летището, стиснала чантите в ръка. През целия ми живот Куба е била митично същество, на моменти осезаемо, в други – ефимерно присъствие, недостижимо за протегнатите ми ръце. А сега е съвсем истинска и макар в залата за пристигащи да няма нищо романтично или бляскаво, усещам как ме обзема вълнение.

Уви, романтичният привкус на този така специален миг е силно помрачен от скуката. Минават дълги минути, близо час, преди да наближа предните редици на опашката за влизащи в страната. Прави ми впечатление броя на служителите зад бюрата, лекотата, с която обработват документите на туристите пред мен. Официално пристигам с журналистическа виза – ще пиша статия за онлайн изданието на пътническото списание, за което работя в Маями, статия за туризма в Куба след облекчаването на ограниченията. Предложих идеята на редактора като част от поредица статии с цел да представи Куба на американците и я подкрепих с предложението сама да финансирам пътуването си. Неофициално, разбира се, нося праха на баба си в куфара.

Естествено, съществува официална процедура за завръщане на кубински изгнаници във вечния им дом в Куба, но след като обсъдих ситуацията със семейни приятели, сблъскали се със същите предизвикателства – откази, протакане и вездесъщата намеса на правителството, – сегашният вариант ми се стори най-лесен, вариант, предприеман всяка година от множество кубинци. И докато вкарвам баба си нелегално в родината ѝ, мога да се закълна, че усещам как ме гледа отгоре и се усмихва, дяволски щастлива, задето

е успяла да надхитри режима, който ненавиждаше.

Приготвила документите, стиснала визата, пристъпвам заедно с останалите на опашката и се моля импровизираната урна да премине безпроблемно през проверката.

Представям документите на служителя и сърцето ми се разтуптява, докато отговарям на въпросите му на испански – езика, който говоря цял живот. Странно, уж сме свързани, уж сме сънародници, но не съвсем. Макар майка ми да е американка с испанско потекло, винаги съм се възприемала за кубинка, а и в Маями това никога не е било проблем. Баба ми и дядо ми са кубинци, баща ми е кубинец, следователно и аз съм кубинка. Но дали тук ще погледнат с лошо око на факта, че кожата ми е по-светла, отколкото на повечето кубинци, че кръвта ми не е изцяло кубинска? Дали ще ме сметнат за натрапница, или произходът ми ще е достатъчен?

Служителят ми махва да продължа и аз пристъпвам напред с куфарите, обзета от нервно напрежение. Слагам ръчния багаж с праха на баба ми на лентата, та кубинските служители да се уверят, че не внасям контрабандни стоки в страната. Лентата се надига, въздиша и плъзва багажа към скенера. Затаявам дъх.

На свой ред минавам през скенера и спирам нерешително, убедена, че всеки момент ще дръпнат чантите ми. Вече си представям как ме водят за разпит в стаичка без прозорци в дъното на летището. Самият факт, че туристическите посещения все още са забранени за американци, засилва непредсказуемостта на ситуацията. Насочила съм се към мътни води и неизследвани земи.

Макар никой да не възрази срещу желанието на баба ми прахът ѝ да бъде разпръснат в Куба, нито срещу настояването ѝ задачата да бъде поверена на мен, идеята за пътуването ми бе посрещната със смесени чувства от семейството ми, особено от онези негови членове, които имаха личен контакт с режима.

*В нито един момент не забравяй къде се намиращ – повтаряше Беатрис. – В момента, в който кацнеш в Хавана, губиш всичките си права. Не ги приемай за даденост.*

В седмиците преди пътуването бабината ми сестра Мария ме засипа с имейли, новинарски статии и пътническа информация от Държавния департамент, та инструкциите на департамента бяха се

запечатали в съзнанието ми... възможно е да бъдете задържани във всеки момент... ако нарушите местните закони дори и несъзнателно... арест... затвор...

Малко неща могат да внушат такъв ужас, както мисълта за неоснователен арест. Не се съмнявам, че Куба е по-различна от всички страни, в които съм пътувала, но въпреки това не мога да помирят образите от телевизията – старомодните автомобили с ярки цветове, пяната на надигналите се вълни, романтичната архитектура със строгите предупреждения на сестрите на баба ми.

Винаги са проявявали майчинска загриженост към мен и братовчедите ми, но заговорят ли за Куба, долавям друго измерение на страха, страх, който говори за неизречен ужас, чието въздействие не е отслабнало с времето. Неведнъж съм се опитвала да им обясня, че сега нещата са различни, че вече не е 1959 г., че революцията е приключила, посолството на САЩ отново отваря врати в Хавана и сме навлезли в нова епоха на американско-кубинските отношения.

Ала думите ми така и не уталожиха тревогата в очите им и когато Мария настоя да пхна броеницата ѝ в куфара си, не възразих. Предвид ценния ми багаж, малко късмет нямаше да ми е излишен.

Пристъпвам напред в опашката.

*Само да успея да пренеса баба, обещавам да не си навличам неприятности до края на пътуването.*

Очите ми са впити в скенера.

Втори служител ми кимва бегло и изпгълнена с облекчение, грабвам бързо чантата от лентата и се насочвам към следващата зала.

Прибирам останалите куфари и минавам през митницата. С всяка крачка паниката ми се уталожва, притеснението отстъпва място на вълнение, което много напомня на възбудата преди Коледа. Цял живот съм чакала този миг.

Излизам от летището и за първи път истински виждам Хавана, поемам първата глътка кубински въздух. Появява лек ветреца, но влажната горещина ме удря с пълна сила и косата ми мигом залепва за тила. Януари в Хавана е почти като януари в Маями. Бъркам в чантата, вадя слънчевите очила и ги надявам.

На тротоара пред летището цари жизнерадостна суматоха, приятели и роднини се прегръщат, чуват се бодри подвиквания, хора

товарят куфари в огромните багажници на ярко боядисани коли. Повечето от колите са на по шейсетина години, че и повече, но състоянието им не издава възрастта им – боята блести, хромираните части сияят, гордостта на собственика е осезаема.

Оглеждам морето от хора, някои от които стискат табели с изписани имена, и търся Ана Родригес. Нямам търпение да се запозная с жената, за която баба ми е разказвала толкова много, с такава носталгия и обич.

*Като деца бяхме неразделни. Семейството ò живееше в съседната къща и все играехме в градината. Разказвала ли съм ти за онзи път, когато се опитах да се покатеря по стената между къщите ни, Марисол?*

Представях си ги като Луси и Етел\* от сериала – баба ми, естествено, в ролята на Луси, нали непрекъснато разказваше истории.

– Марисол Ферера?

Обръщам се по посоката на гласа и се озовавам лице в лице с мъж, облегнат на яркосин кабриолет с огромна хромирана решетка и бели орнаменти от двете страни.

– Да?

Той се изправя и краят на бялата му риза потрепва на лекия вятрец, когато тръгва към мен с грациозно движение на дългите си крайници.

Заговаря ме на гладък английски и протяга ръка.

– Казвам се Луис Родригес. Баба ми ме помоли да те взема от летището. Съжалява, че не може лично да те посрещне, но не се чувства добре.

Поемам ръката му и усещам как мазолестите му пръсти се плъзват по моите. Ръкостискането му е силно, кожата – топла. Когато отпуска ръка, палецът му неволно бръсва опакоето на китката ми и по гръбнака ми пропълзва тръпка.

Примигвам изненадано и го поглеждам с присвити очи, като вътрешно се скастриям, задето не бях изслушала внимателно разказите на Беатрис за семейството на Ана.

Изглежда горе-долу на моята възраст или две-три години

---

\* Героини от телевизионното предаване „Обичам Луси“. – Б. пр.

отгоре, попрехвърлил трийсетте. Косата му е гъста, няколко нюанса по-светла от моята – по-скоро кестенява, отколкото черна, кожата му е с плътен загар, очите – тъмнокафяви, заобиколени от фини бръчици, които придават бодрост на изражението му. Късо подстригана брада покрива челюстта му.

Привлекателен е по онзи типичен за някои мъже начин, при който взети поотделно чертите им изглеждат безлични, но в съчетание то създават очарование, което неизбежно привлича околото.

– Добре ли е? – питам на испански, като се опитвам да не обръщам внимание на настанилото се в стомаха ми безпокойство.

Плътните му устни се извиват в усмивка, за която се оказвам съвсем неподготвена. Оставам с впечатлението, че въпросът ми го е развеселил.

– Добре е – отвръща, също на испански. – Вечер обаче умората я застига.

Баба ми беше на седемдесет и седем, когато почина. Ана е близо година по-възрастна.

– Но много се вълнува, че ще се запознаете. През последните седмици само за теб говори.

Той се навежда, вдига грамадния ми куфар с една ръка и ръчния багаж – с другата.

– Готова ли си? Това ли е всичко?

Кимвам. Не обръща внимание на уверенията ми, че мога сама да нося багажа си, тъй че тръгвам след него към колата и, неустояла на изкушението, плъзвам длан по една от гладките ѝ извивки.

– За първи път ли идваш в Куба? – пита, като оставя по-малкия куфар на земята и ми отваря вратата.

– Да.

Сядам на просторната седалка тип „пейка“ и неволно оглеждам вътрешността на колата. Седалките са тапицирани с кожа, която някога, много отдавна, е била бяла, а сега е малко кремава. Представям си баба ми в такава кола, облечена в някоя от роклите, които съм виждала на малкото снимки, останали от някогашния ѝ живот в Куба. За миг се връщам назад във времето.

Чакам Луис да натовари куфарите в багажника и да се настани на седалката, да запали стария двигател. Инстинктивно посягам



за колана и замръзвам наред движението, понеже пръстите ми не намират нищо.

Ясно.

Действително съм се върнала назад във времето.

– Невероятна е. Сам ли си я реставрирал?

– С един братовчед. Бива го с ръцете – той поглажда нежно таблото. – Малко е темпераментна, но ако се държа добре с нея, никога не ме предава.

Ухилвам се.

– От женски род ли е?

– Разбира се.

Луис се включва в движението с натискане на клаксона и бързо махване с ръка през прозореца.

Покрай нас се точи смесица от класически автомобили и четвъртити, по-съвременни на вид коли. Някои са едва ли не в девствено състояние, като тази на Луис, други като че се държат само на магия и молитви. Колата ускорява и когато покрай прозореца започват да пробягват палми, твърде бързо за достолепната възраст на превозното ни средство, неволно се вкопчвам в рамката на прозореца. Вятърът разпилява косата ми и донякъде облекчава горещината.

Колата минава през няколко бабуни, платното е неравно и цялата подскачам на седалката, незакрепена с колан. Палмите се сменят с огромни табели, които провъзгласяват величието на Кубинската революция и прославят комунизма. Фидел Кастро ме гледа съсредоточено, следван от Че Гевара с развети от въображаем вятър коси. Чудовищата от детството ми; чувствам се странно да ги видя в този контекст, почитани, вместо очернени.

– Значи си писател? – Луис извисява глас, за да надвика вятъра и фучащите край нас автомобили.

– Да – викам на свой ред. – Предимно на свободна практика.

Нужно ми беше близо десетилетие писане на статии и постове в блогове, за да започна да се възприемам като писател, но продължавам да съм с очакването, че някой ще ме изобличи, когато използвам това определение. В семейството ми писателството не е на почит, никой не го възприема като професия – заплатата ми съдържа твърде малко нули, работното ми време е твърде неустановено,

кариерата ми не е достатъчно престижна. Гледат на работата ми като на ексцентрично хоби, като анекдот, който да се разказва пред гостите, източник на изумление, а не нещо, дето плаща, поне донякъде, сметките. Далеч по-доволни щяха да бъдат, ако работех за „Перес Шугар“ – всички, освен баба ми.

*Животът е твърде кратък, за да си нещастна, Марисол. За да играеш на сигурно. Да правиш каквото се очаква от теб, вместо да следваш сърцето си. Виж ни нас. Уж имахме всичко, а в следващия миг светът ни рухна като пясъчна кула. Никога не знаеш какво ще ти подхвърли животът.*

Накупила бе четиридесет копия от първата ми статия и бе се впуснала с усмивка да я раздава на всеки, когото срещнеш, с гордото обяснение, че внучка ѝ е написала отлична статия за правилната организация на дрешника, вдъхновила я да пренареди собствената си просторна гардеробна.

– Какво пишеш?

Изненадвам се от искрения интерес, който долавям във въпроса, така различен от безразличната любезност, на която съм свикнала, или от подмятанията кога най-после ще си намеря „истинска“ работа.

– Лайфстайл статии – отвръщам. – Пътувания, мода, храна, такива неща. В момента работя по статия за кубинския туризъм след отварянето на страната.

– Приятно ли ти е?

Странно, но Луис като че е първият човек, който ми задава този въпрос. Обикновено ме питат кои списания публикуват статиите ми, дали съм писала за това или онова „голямо“ издание, дали съм постигнала успех според този или онзи критерий, който, неизвестно защо, смятат за меродавен – пари, слава, пък било и лоша. Харесва ми, че Луис пристъпва право към същината, към причината да пиша.

– В повечето случаи. Забавно е. Обичам да пътувам и да виждам нови места, харесва ми да срещам нови хора. А и всеки път се изненадвам – уж знам какво ще напиша, какви думи ще използвам, но щом седна пред компютъра и започна да реда изреченията, за да изразя онова, което искам да кажа, се случва магия. Всеки път,

когато проучвам някоя тема, се сблъсквам с ново предизвикателство, чака ме нова изненада.

А и ми харесва свободата в работата на свободна практика, но премълчавам това. Задържа ли се на едно място твърде дълго, неизменно ме обзема неспокойствие и макар винаги да се връщам в Маями, познатото нетърпение се появява само след месец. Нетърпение, което започва да обхваща все повече аспекти от живота ми, откакто баба ми почина – отсъствието ѝ и спомените, дето ми завеща, ме карат да се замисля какво ще оставя аз след себе си – трийсет и една годишна, неомъжена, бездетна, посветена на кариера, която харесвам, но не обичам.

– Значи ти допада търсенето?

Не бях се замисляла от тази гледна точка, но...

– Да, май това е.

Минаваме покрай стена, изрисувана с кубински знамена, и стрелвам Луис с поглед. Облегнал е ръката си на седалката до моята, делят ни сантиметри.

Дали някога е напуснал Куба? Дали кубинците, останали в родината, се възмущават от онези, дето са заминали? Дали се опасават, че ще се опитаме да си върнем отнетото от революцията? Дали би заминал, ако можеше? Вълнува ли го светът отвъд бреговете на Куба? Странно е да попаднеш на място, така изолирано от останалия свят, да осъзнаеш, че гледаме на живота през коренно различни очи.

– Можеш просто да ме попиташ – на устата му заиграва усмивка, а погледът му литва за миг към огледалото за обратно виждане. – Буквално усещам как въпросите ти напират да излязат. – Понечвам да възразя, но той извърта глава и отправя поглед към шосето. – Журналисти – в тона му се долавя снизходително разбиране.

– А ти с какво се занимаваш? – питам вместо да реагирам на подкачането.

– Преподавам история в Хаванския университет. История на Куба. Ако те интересува нещо относно града за статията, с удоволствие ще ти отговоря.

– Чудесно, благодаря. Имам цял списък с места, които искам да посетя – „Малекон“, хотел „Национал“, клуб „Тропикана“, но ми се

иска да обиколя и местата, предпочитани от местните.

– В такъв случай с удоволствие ще те разведе.

Не очаквах, че гостоприемната покана на Ана върви с безплатен екскурзовод, но съм благодарна за готовността на Луис да ми помогне. Пък и не е кой знае какво изпитание да обикаляш Куба в компанията на привлекателен, интелигентен мъж.

– Знаеш ли нещо за Куба? – пита той.

– Отгледана съм с истории за страната – отвърщам гордо. – Любимото занимание на баба ми беше да ми разказва за Куба, за къщата, в която е израснала, за пътуванията до Варадеро, за танците из площадите. Куба винаги е присъствала в живота ми. В храната, която ядохме, в музиката, която слушахме. Но сега, когато баба я няма, ми се струва, че ми се изплъзва.

– Баща ти тук ли е роден?

– Не. Родил се, след като баба ми напуснала през петдесет и деветата.

– Не поиска ли и той да дойде с теб?

Свивам рамене.

– Работи много. Ръководи семейния бизнес и непрекъснато е зает.

Баща ми е отдаден на работата човек, който не проявява склонност към сантименталност и самоанализ. Когато отношенията между САЩ и Куба се нормализират – ако някога се нормализират, – съм сигурна, че ще си пробие път към новия пазар. Но да тръгне да търси корените на семейството си? Не.

– Захар, нали?

Кимвам. Какво ли още му е разказала баба му за семейството ми?

– Баба ми пожела прахът ѝ да бъде разпръснат тук. Каза ми, че сама ще усетя къде да го направя, но макар да говорих със сестрите ѝ, още не мога да реша кое място ще е най-подходящо. Дадох ми някои идеи, но ми се ще сама да обиколя и да усетя атмосферата. Баба се довери на преценката ми, така че не искам да я разочаровам.

Дядо ми е погребан в гробището в Маями, но в писмото си баба ми даде ясно да се разбере, че не желае да бъде погребана в американска пръст.

*Винаги съм твърдяла, че ще се върна, и сега от теб зависи да изпълниш желанието ми, да ме събереш с онези, които които*

*изоставих.*

– Съжالياвам за загубата ти. Близки ли бяхте?

– Беше ми като майка.

Той кимва, сякаш разбира, че не го казвам с лека ръка.

– Тя често говореше за нея с най-топли чувства. Надяваше се да се видят отново.

– Баба ми беше убедена, че ще се върне – отвързвам. Колкото повече говоря за нея, толкова по-силна е болката. Спомените са двустътен меч – поддържат я жива и същевременно ме карат да усещам липсата ѝ още по-мъчително.

Луис завива и Хавана най-после разкрива пред мен истинското си лице.

Виждам със снимки, естествено, ала нищо не може да се сравни с личното впечатление, със сградите, извисили се над нас. Фасадите са нашарени с ярки цветове – коралово, патешкожълто, тюркоазено, а слънцето ги къпе в кехлибарено сияние. Напълно са в тон със старомодните, лъскави коли, тук-там мазилката се люци. От иззиданите с камък и украсени с ковано желязо балкони са опънати простори, дрехите потрепват на лекия бриз. Кабели опасват стените. Тук хората живеят един връз друг, завзели са всяко свободно местенце, сградите буквално не ги побират.

Архитектурата обаче е смайваща. Богато декорирани улични лампи от черно желязо се издигат като часови по тротоарите. Украсата по сградите е забележителна – сложни орнаменти и фризове гиздят стените. И при все това мазилката се рони и остава голи петна, а всичко е покрито с едва доловим сивкав слой, сякаш целият град плаче за едно хубаво изтъркване.

Хавана е като изпаднала в немилост красива жена, ала някогашната ѝ хубост все още личи, следите от отдавна отминала епоха още се долавят като снимка, избеляла от времето и пръстите, през които е преминала, с оръфани до неузнаваемост ръбове.

Затворя ли очи, виждам Хавана такава, каквато е била някога, съхранена в спомените на баба ми. Но когато ги отворя, шейсетте години изолация неумолимо се натъкват на погледа ми и ме залива благодарност, че баба ми не е тук, за да види разрухата на града, който бе обичала така всеотдайно.

– Някога е била великолепна – проронва Луис за моя изненада. Погледите ни се срещат.

– Да. Личи си.

– С всяка година остарява по малко – той въздъхва и отново отправя поглед към шосето. – Боядисваме, кърпим, опитваме се да запазим величието ѝ, но проект от такава величина...

Изречението увисва недоизказано. Без пари не може да се направи много.

– Старата Хавана е в по-добро състояние. Пазят я заради туристите, така че, ако искаш да добиеш представа какъв е бил градът по-рано, трябва да отидеш там.

Испанците основават града през шестнадесети век. Доколкото бях чела и чувала от баба си, Хавана бе разделена на различни квартали, всеки посвоему интересен. Част от очарованието да отседна у Ана вместо на хотел бе, че семейството ѝ още живееше до някогашната къща на баба ми – къщата, в която бяха родени и отгледани поколения от семейство Перес.

– Какво можеш да ми разкажеш за Мирамар? – питам за стария квартал на баба ми.

– Какво предпочиташ да чуеш – версията на преподавателя по история или на човека, живял там през целия си живот?

– Май и двете.

– Историята на кубинския народ, или поне модерната история, е история на оцеляването. Как да се справим най-добре с ограничените ресурси, които ни предоставя великата революция... – Усещам едва доловимо неодобрение в начина, по който изговаря „великата революция“, сякаш е изрекъл богохулство. – Мирамар се е запазил по-добре от останалите части на града, понеже там са посолствата. Някои от къщите се рушат, но можеше да е доста по-зле. Много от генералите и високопоставените служители на режима сега живеят в къщите, в които по-рано са живеели приближените на Батиста, най-богатите семейства в Куба – този път неодобрението му е очевидно. – Това се смята за напредък, нали разбираш. Отървахме се от червеите и виж кой се намърда на тяхно място.

Откровеността му и презрението в гласа му ме изненадват.

– В нашата къща отворихме паладор – продължава Луис. – Идват

предимно туристи от Европа, понеже повечето кубинци не могат да си позволят да се хранят в ресторанта ни. Издържаме се от високите цени, плащани от туристите – или поне високи за нашия стандарт.

Бях чувала за неофициалните ресторанти, които кубинците започваха да откриват по домовете си с разрешението на правителството. Имам списък с най-добрите в Хавана, който да добавя към статията си, ресторантът на семейство Родригес е сред тях.

– Баба ти ли готви?

– В повечето случаи. Всеки, дошъл в ресторанта ни, става част от семейството. С всяка година ù става все по-трудно, но обича да се грижи за гостите. И аз помагам, когато мога.

– А родителите ти? И те ли живеят в Мирамар?

Луис не отговаря веднага, само потропва с пръсти по кожения волан. Свива в по-тясна уличка и отпред ненадейно изниква океанът. Съвършен аквамарин, осеян с разпенени до бяло вълни.

– Баща ми загина, когато бях момче. В Ангола.

– Съжалявам. – Колебая се. – Бил е военен?

– Да. Офицер от войската. Воюва в Ангола през осемдесет и осма. В битката при Куито Куанавале. Умря като герой. Майка ми работи в ресторанта с баба.

Последното късче информация излиза от устата му със заблуждаваща прямота. Досещам се какво се опитва да направи – предлага ми повече информация, отколкото съм поискала, за да не разпитвам повече.

Настава мълчание, но на мен ми стига да попивам гледките, да си представям как баба ми се е разхождала по тези улици, спирала е под лампата, топвала е крака във водата, която гали брега. Виждам и сестрите ù – Беатрис, лудетината, Исабела, която почина преди близо две години и която изживя живота си под постоянното було на тъгата по изгубената любов, и Мария, най-младата от бабините ми сестри, била още дете, когато са заминали.

Кварталът ми напомня на испанските улици в Корал Гейбълс; сега разбирам защо баба ми се е насочила именно към тази част на Маями, че е открила свой остров и там бе се опитала да пресъздаде родината, която бе обичала и загубила.

Огромни палми се извисяват над улиците, а усуканите им,

възлести дънери свидетелстват за издръжливостта на острова срещу майката Природа и за ураганните ветрове, често брулещи бреговете му. Къщите, коя повече, коя по-малко разрушена, надничат като призраци на прогоненото от революцията някогашно общество. И все пак, точно до развалините, се издигат високи, модерни хотели, за да привлекат европейски туристи, барове и магазини, очевидно направени за подобна клиентела. Отстриани стърчи изпразнен, изпочупен фонтан, а русалките му гледат безцелно и отчаяно като вкаменени от зъл магьосник.

Продължаваме нататък и градът се раздвижва, по улицата се появяват хора, чакат на спирката.

Минаваме по Кинта Авенида, покрай редицата на посолствата. Оттатък следват още къщи – прораснали морави, празни басейни, които се виждат и от улицата. Тук има повече пространство, имотите са по-големи и от състоянието на къщите е видно, че Мирамар е имал по-добра съдба от останалата част на Хавана, макар всичко да е безкрайно различно от очакванията, така далечно от пищния разкош, който ми е описвала баба ми.

*Къщите са строени по модела на големите европейски имения, материалите се внасят от Франция и Испания с големи кораби. Градините са подкастри до съвършенство, навсякъде пъстрейат цветя, въздухът е наситен с уханието на портокалови дръвчета, огромни палми хвърлят сянка над дворовете.*

Луис ми посочва руското посолство. Невъзможно е да го пропуснеш – сградата е сурова, висока, устремена като ракета към небето.

Той отново завива, извива волана на огромната кола, сякаш вкарва лодка в док, и най-после се озоваваме на улицата, на която е живяло семейството ми.

Спира пред една от къщите и въпреки неспретнатия ѝ вид, въпреки избелялата боя, мигом разпознавам сградата зад железната порта.

*Боядисана бе в розово, в най-бледия оттенък, като вътрешността на раковина. Беатрис обичаше да стои на балкона на втория етаж като кралица на прием.*

*А ти къде си, Абуела?*



*Навярно плувам в басейна отзад с Мария. Или чета в библиотеката. Понякога се промъкваме в кухнята и готвачката тайно ни дава по някое лакомство преди вечеря. Майка ми ужасно се дразнеше, което бе и основната причина да го правим.*

Свалям очилата и избързвам лице, после отварям вратата и излизам от колата, тръгвам към къщата, вирам се в палмите, в стъпалата към входната врата. От Беатрис зная, че къщата е построена в бароков стил от предишни поколения Перес. Образът пред мен не може да се сравни със снимките, които съм виждала, изнесени тайно от приятели на семейството и бивши служители, ала сянката на някогашното величие се усеща и сега.

– Кой живее вътре? – питам Луис, спрял до мен, мълчалив, тикнал пръсти в джобовете на бежовия си панталон. Ръкава на ризата му докосва голото ми рамо, долавям топлината на тялото му.

– Преди десетилетия се настани един руски дипломат със семейството си – дъхът му пресеква леко, когато ръцете ни се докосват. – Още като бях момче.

Спалнята на баба ми е в задната част на къщата, гледа към океана. Копнея да се промъкна вътре и да я разгледам.

– Сега тук ли са?

Може би ще успея да ги убедя да ме пуснат да огледам? От всички възможни места някогашната къща на баба ми се струва най-подходящото място да разпръсна праха ѝ.

– В момента не.

Слънцето се лее върху сградата и я облива със същото сияние, в което се къпе всичко в този град. Небето над нея е като взрив от цветове, всеки възможен нюанс на синьото, изпъстрено с облаци, бели сякаш от памук.

Никога в живота си не съм виждала по-красиво място.

– Прекрасна е – прошепвам по-скоро на себе си, отколкото на него, пристъпвам напред и увивам пръсти около пръчките на оградата от ковано желязо, опасваща имота.

В този момент всичко останало избледнява и оставаме само аз и къщата.

Минава минута. Две.

Отдръпвам се неохотно. Не искам да си тръгна. Когато се обръщам

към Луис, виждам, че гледа не къщата, а мен.

– Готова ли си да оставим багажа и да видиш стаята си? – пита ме, със замислен поглед.

Кимвам, понеже в момента думите ми убягват.

Луис протяга ръка, дава ми знак да продължа напред. Отново предлагам сама да нося багажа си, но той отказва и тръгва след мен към къщата до тази на баба ми.

Къщата на семейство Родригес е триетажна, боядисана в бледо жълто. В сравнение с останалите резиденции, тяхната е относително поддържана, носи възрастта си с достойнство и грация. От едната ѝ страна се издига навес – свидетелство за променения ѝ статут; по една от верандите, където са изнесени маси, се разхождат хора. Големите стъклени врати се отварят към външното пространство и разкриват закритата част на ресторанта.

Вървим по настлана с чакъл алея и Луис ме води към входната врата. Отваря я, вратата изскърцва, пристъпваме прага. Фоайето напомня пещера, мраморният под е напукан и ожулен, но е все така внушителен. Ако съдя по празните места край стените и във вътрешността на помещението, голяма част от мебелировката отдавна е изчезнала, но оцелелите мебели са в учудващо добро състояние за годините си.

Баба ми е разказвала, че семейството на Ана е натрупало състояние от търговията с ром, преди Кастро да го национализира, и дори петдесет години комунизъм не са успели напълно да заличат следите на някогашното им богатство.

Стените са боядисани в пастелнозелено. Тежко позлатено огледало, гравирано с изящни стилизирани лилии, краси едната стена, макар позлатата да е потъмняла на места. Другата е приютила всевъзможни картини и стари снимки. От тавана виси полилей, двойно стълбище води към горния етаж.

– Къщата ти е прекрасна.

Луис сваля слънчевите си очила и се усмихва.

– Благодаря.

– Марисол?

Обръщам се.

Жената надниква от вратата в съседство с входната и тръгва към

мен. Въпреки отминалите петдесет години, мигом я разпознавам от старите снимки на баба ми.

Ана Родригес е нисичка, четири-пет сантиметра по-дребна от мен, с набито тяло. Тъмната ѝ коса се къдри под ушите, бузите ѝ са розови, а на лицето ѝ цъфти широка усмивка.

Прекосява фойайето с три крачки, протяга ръце и стиска моите.

– Марисол!

Изрича името ми с такава топлина, че всякакво смущение, заде-то ще отседна при непознати, мигом се стопява. Държи се с мен като с внучка, която не е виждала от седмици, а не като с гостенка и бърза да ме привлече към себе си за прегръдка. В очите ми напират сълзи. В маниера, в стойката ѝ има нещо, което ми напомня за баба. Явно току-що е излязла от кухнята – вързаната около кръста ѝ престилка разпръсква апетитни аромати, които веднага разпознавам – мохо и черен боб.

Не съм от плачливите, но предвид неотдавнашната ми загуба и носталгията, с която е наситена тази среща, ми е трудно да овладее чувствата си. Разказите от детството ми оживяват пред очите ми ведно с духа на баба ми, а семейството ми, миналото ме посрещат, накъдето и да се обърна.

Ана се усмихва, макар кафявите ѝ очи да плуват в сълзи.

– Приличаш на Елиса.

Така е. Наследила съм тъмната, почти черна коса на баба си и я нося спусната, както тя на младини. Чертите ни също си приличат, лицата и на двете ни са сърцевидни, а устата ми е досущ като нейната. Наследила съм и дребната ѝ фигура.

Очите на Ана проблясват закачливо.

– Може би и малко на Беатрис.

Това си е истински комплимент. Леля Беатрис е красавицата в семейството и още се носят легенди за сърцата, дето е разбила.

– Благодаря.

– Как е тя? Беатрис?

– Добре е. Изпраща ви подаръци.

– Още ли...

Не се налага да довърши.

Усмихвам се широко.

– Естествено.

Скандалите, предизвикани от сестрата на баба ми, прекрчват десетилетия и континенти.

– А Мария?

– И тя е добре. Заета с внуците, моите братовчеди.

– Съжалявам за Исабела. И за баба ти.

Кимвам, но болката е твърде прясна, за да успее да изрека нещо. Присъствието ми тук, усещането, че съм попаднала в кътче от живота на баба ми, а нея я няма, раздира сърцето ми. Това е странното на мъката – не знаеш кога ще те връхлети изневиделица.

Ана стисва ръката ми и сочи внука си.

– Ела. Да те заведем в стаята ти. Сигурно си изморена от пътя. Почини си, а после ще говорим.

Оставям се да ме поведе по грамадното стълбище към стаята, която е приготвила за мен. Обяснява ми, че къщата е разделена на апартаменти, в които живеят други семейства.

Луис върви след нас с куфарите ми.

Спираме пред тежка дървена врата, като че извадена от испански манастир.

– Надявам се да се чувстваш удобно – казва Ана и бутва вратата.

Стаята е малка и спретната, прозорците са разтворени и белите ленени перденца трептят на вятъра. До едната стена е опряно легло, а до него – стара дървена маса. Върху нея, в нащърбена стъклена ваза, са сложени пъстри цветя. В тъгъла се издига дървен гардероб, а на стената е закачено огледало в позлатена рамка с напукани, потъмнели ръбове, украсени с едри червени камъни.

– Съвършена е.

И това е самата истина.

Луис оставя куфарите до гардероба и се извинява, оставя ме насаме с Ана.

Тя ме прегръща отново и уханието ѝ ме обгръща.

– Почини си. Ще си побъбрим по-късно.

Оставя ме, затваря вратата след себе си и аз тръгвам из стаята, разтварям куфарите, вадя потник и долнище на пижама. Отделям подаръците, които съм донесла на Ана като жест на благодарност,

задето ме приютява – след дългите часове, прекарани в интернет в търсене на съвети, се надявам да съм попаднала на нещо, което да ù бъде от полза и да ù носи радост.

Пъхвам се под завивките. Откъм прозореца появява лек ветрец. Втрещвам поглед в тавана – мазилката е напукана, липсват цели ивици боя, а клепачите ми натежават с всяка изминала минута. Преживяванията от деня ме заливат като вълни, утихващата възбуда ме омаломощава.

Обръщам се на една страна, придърпвам вехтите чаршафи до брадичката и очите ми се затварят от само себе си. Усещам аромата на гардениите, който баба ми толкова се мъчеше да ми опише, а също и на жасмин, наред с уханието на печено свинско, което се носи от ресторанта. Смътно дочувам приглушените звуци на саксофон и разпознавам „Ла Баямеса“.

Това тук бе домът ми, моите хора, моята същност. Където и да съм – в елегантната резиденция на баба ми и дядо ми в „Корал Гейбълс“ или някъде из Европа, ми е нужно само да доловя уханието на мохо и звуците на моите хора, за да се почувствам у дома.

Ветрецьт разпилява косата ми по възглавницата, а ароматът на жасмин събужда спомен от ранното ми детство – парфюма на баба ми и усещането за топлата ù длан, която гали косата ми, докато ме приспива вечер.

*Разкажи ми приказка.*

*Когато бях малко момиче в Куба...*

Заспивам.